УДК 796.011.1:371.311.5

DOI: 10.12958/2227-2844-2021-2(340)-1-38-54

Толчєва Ганна Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

asergeeva29@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7023-8194>

Саєнко Володимир Григорович,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент;
доктор наук з управління, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

saienko22@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2736-0017>

Śliwa Sławomir,

доктор педагогічних наук, декан педагогічного факультету
Вищої школи управління і адміністрування, м. Ополе, Польща.

slawek.sliwa.op@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0465-0644>

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗАСАДАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Входження людини в суспільне життя забезпечується їй ззовні завдяки здійсненню виховання, навчання і соціалізації. Усі інші процеси є другорядними, навіть, ті, що рахуються пропедевтичними. Відповідні виховання, навчання і соціалізацію треба здійснювати в оновленій системі освіти, яка наділяє молодь знаннями і навичками, що спрямовують її у середовище діяльності коротким шляхом, але за глибоким і детальним вивченням критичних положень. До такого узагальнення можна дійти, спираючись на погляди ряду педагогів. Наприклад, (О. Авраменко, 2013; Т. Алексеєнко, 2007; А. Сучану, 2018) та ін.

Незважаючи на ту обставину, що в їхніх дослідженнях на існування тісного зв'язку з накопиченням забезпечувальної інформації, що є корисною для дії і управління педагогічними процесами, а за цим, і для досягнення відповідного рівня досвіду, щоб застосовувати його у майбутньому, мова не ведеться, але, і все ж таки, функція соціалізації визначається як нагальна і педагогічна. Корисність функції соціалізації в суспільстві пов'язується з завданнями гармонічного розвитку людини,

що виконуються за множиною загальноосвітніх програм, в яких своє місце займають й педагогічні галузі духовної, розумової і фізичної культури, в яких звертається увага на значення соціалізації особистості, яке є теж провідним. Така соціалізація на первинних рівнях уявлення про діяльність і життєве забезпечення, наприклад за досвідом (S. Śliwa, 2017; С. Волобуєва & В. Саєнко, 2004; В. Саєнко, 1999; В. Саєнко, 2004; Г. Толчева, 2011) та ін., найчастіше зводиться до освоєння деякої фізичної вправи, яку треба навчитися виконувати належним чином, вправно і вчасно. У такому разі фізична культура виступає найдоступнішим засобом зовнішнього впливу і на ту людину, яка ще ненабула рис, які є притаманними зрілій особистості, і на ту, що розпочала тільки-но свій рух до усвідомлення рис суспільної корисності.

Виходячи з наведеного, у будь-якому соціумі, що окремо взятий, існує проблема продовження розгляду положень виховання, розвитку і соціалізації її індивідуальностей, але вже за тією сукупністю вимог, які висуваються перед ними з позиції соціально-економічних досягнень сучасності. Кожне досягнення завжди відтворюється на загалах здоров'я, індивідуальності і самодостатності членів суспільства, орієнтованих на працю. Належне поєднання підходів розглядається у джерелах дослідників (С. Фурдуй, 2019; В. Москаленко, 2013). Набуття здоров'я, індивідуальності і самодостатності розпочинається у родині та продовжується в освітніх закладах держави (І. Брітченко & Т. Ольшанцева, 2013; А. Дубовой & В. Саєнко, 2013; О. Дубовой & В. Саєнко, 2013; А. Толчева, 2010), і така схема є незмінною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нагальні потреби в соціалізації особистості в Україні актуалізуються із-за прояву швидкоплинних темпів зміни процесів, що відбуваються в економіці і що є характерними для суспільного розвитку будь-якої іншої країни, що рухається на зламі XX-XXI століть, де довготривалі і стійкі процеси машинного виробництва витісняються короткотривалими і фрагментарними процесами обмінної і сервісної діяльності. Останнє у більшості своїй залежить від вірогідності успішного обміну товарів та послуг. На таке орієнтуються дослідження (Н. Дембицька та ін., 2018; Б. Мирдянова, 2005), а за цим, і особисті узагальнення (В. Саєнко, 2016; І. Брітченко & В. Саєнко, 2016; В. Саєнко & Г. Саєнко, 2017). Висновки найчастіше є невтішними, бо а) галузі промислової сфери, що є стійкими за складом операцій, втрачають виробничий потенціал, а галузі невиробничої сфери, що мають високий рівень невизначеності, – його нарощують, б) контингент вихованців має віддалені уявлення і бажання, щоб вийти з особистими розумовими і фізичними здібностями на ринок робітничих професій, бо вони не набувають відповідних навичок до виконання фізичних вправ і рухів належним чином змалства. Складається враження марності передбачення руху процесів соціалізації.

Продуктивне функціонування і розвиток виробничого та економічного простору України, а від нього залежить і успішність руху в

державній освітній мережі, гальмується. Впливають стрімкі зміни, що утворюються на теренах процесів 1) етнографічного і педагогічного припливу робочої сили, яка за різними причинами, що первинно визнаються як суто економічні, не встигає відтворюватися за кадровим потенціалом, що повинний відповідати належному рівню розумової і фізичної розвиненості громадянина; 2) повільного повернення державного управління до перетворення ідеї і якості освіти та виховання людини, які повинні досягатися за втіленням принципів педагогічного менеджменту; 3) ускладнення соціально-політичної структури суспільства, у якій свої потреби задовольняють конкуруючі і, навіть, конфліктуючі соціалізуючі впливи на людину. Тому, стан, який визначається за наведеними групами процесів, що впливають на загальний розвиток персоніфікаторів робочої сили, вимагає перегляду невідкладно провідних питань з налагодження плідної системи підготовки особистості до дії, яка повинна невідпинно рухатися до такого профільного середовища, в якому вона повинна зайняти місце продуктивної сили суспільства.

Щоб визначитися з дієвістю критерію соціалізації людини у державі, то для цього треба звернути увагу на документи (ЗУ «Про фізичну культуру і спорт»; Концепція Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рр.), в яких визначені і мета дії і засоби її досягнення за складовими розумового та фізичного розвитку людини, розширений інструментарій досягнення мети, що на сучасному етапі економічного розвитку держави повинний пов'язуватися з: *а) використанням найкращих практик* задля досягнення цілей; *б) забезпеченням сталим інтернет-контентом* задля доступу до навчальних можливостей; *в) переходом до піар-стратегії* задля досягнення «вибухового» ефекту. Але задум здійснює свій рух повільно.

Щоб досягти зрушень, що є осяжними, треба *а) спростувати практику застосування застарілих форм соціалізації особистості, фізичної культури і міжособистісного спілкування*, що повинно вплинути на рівень мобільності молоді, що рахується у державі як недостатній, і *б) надати перевагу втіленню нових форм оздоровчо-освітніх систем*, що проявляють себе в якісній сформованості навичок в галузі розвинення здоров'я нації, здорового способу життя особистості та розуміння важливості поточної турботи про особисте фізичне та психічне благополуччя.

Якщо звернути увагу на відсутність у соціалізуємих знань щодо ведення психологічної дискусії, на що вказує наднизький рівень прояву потягів молоді до адаптації, реінтеграції та соціалізації, та ще й на те, що система професійної підготовки у державі залишається не збалансованою, що, у свою чергу, призводить до низького рівня компетентностей, які є необхідними молоді з метою свідомого вибору майбутньої професії та її руху до кар'єрних цілей, освоєння підприємницьких досягнень і вивчення лідерських властивостей, то можна перейти до визначення мети дослідження.

Метою дослідження є процес конгломерації зусиль суспільного активу, якими володіють навчально-виховні колективи і структури системи освіти держави, та їх управління. Засобом дії слугує організаційне об'єднання зусиль родинних і владних потягів до створення ресурсу засобів, заходів та умов, що впливають на педагогічну соціалізацію особистості за напрямками набуття нею знання про оточення та тих навичок, що є корисними при здійсненні практичної діяльності, освоєння норм і ціннісних орієнтацій поведінки та умінь щодо включення індивіда в продуктивний простір держави за програмними настановами і положеннями молодіжної політики та реалізації проєктів самоврядування.

Визначення методики дослідження. Обирається акцентація механічного з'єднання різнорідних освітніх частин і позаосвітніх форм, що ґрунтуються на положенні про те, що молодіжну політику соціалізації особистості можна будувати і реалізовувати в будь-якому місці, що є окультуреним. Для досягнення дії залучаються засоби фізичної культури, які є можливими для виконання без мобілізації коштів і що не потребують оснащення і дообладнання простору взаємодії. У якості засобів активізації руху до результату, виступають мережі бенефісів молодіжних стартапів, що сприяє знаходженню партнерів співрозмовників, обміну досвідом між регіонами за програмою обмінів, осередків скаутів та пластунів, лабораторій юнацьких ініціатив при молодіжних центрах тощо.

Обмаль коштів на освіту та зміни в соціально-відтворювальному середовищі держави в останнє десятиліття вимагають втілювати повсюдно режим економії, що в досліджуваній педагогіко-виховній галузі «соціалізація особистості» змушує вести пошук ресурсозберігаючих форм ведення виховних і педагогічних заходів, навіть попри існуючої в Україні множини досліджень й рекомендацій, які проводяться стабільно і висвітлюються у множині джерел через бібліографічні покажчики. Наприклад, джерело (З. Горова та ін., 2009). З аналізу розмаїття науково-методичних розробок можна дійти висновку про те, що проблема соціалізації людини до соціально-економічного і промислово-технічного простору турбує фахівців здавна. Такою проблемою зайняті були науковці, що є представниками різних часів, наприклад (Г. Аверьянова та ін., 2005; Г. Андреева, 1980; Л. Борисова, 2001) та ін. Про загальний розвиток, фізичне і розумове розвинення особистості, про пристосування її здатності до умов праці і про соціалізацію у економічне, політичне та соціальне середовище ведеться мова у більшості джерел, бо таке є суспільним завданням соціалізації. У процесі соціалізації, як відомо, провідне місце займають природні цінності індивідуально-особистісного ресурсу, які можна розвинути ще більше, якщо звертатися до виховання здатності особистості до життєвого самовизначення, засвоєння навичок самовиховання та просторової рухливості. Процес входження індивіда, який займає

активну позицію, у соціальне середовище, прискорення сприйняття ним соціальних впливів та заохочення його до освоєння системи соціальних зв'язків є теж відомим здавна (Г. Андреева, 1980, с. 335).

У відповідності до зрушень, що мають історичну залежність і помітно змінюють життя людини за розмаїттям факторів, виникає потреба «зведення» понять «виховання», «соціалізація» і «розвиток». В загальному сприйнятті кожного з наведених понять, що мають деякі відмінності, – це процеси цілеспрямованого впливу на людину ззовні. Такий вплив повинний мати суспільно- і функціональнозначиму мету. За суспільнозначимою метою передбачається виховування у особистості сприйняття здатності рухливості нервової системи до розвитку у собі відповідних норм поведінки, а вже за цим, і до мобілізації під них ряду здібностей, що підкорюються процесам адаптації, яких нараховується множина. Наприклад, таке сприймається за ознаками захисту Батьківщини, здатності до самопожертви, ініціативності на державній службі тощо. Серед інших, які рахуються, знову ж, як функціональнозначимі, своє чільне місце займають рух до плідного виконання комплексів суспільно корисної праці, вправ, операцій, рухів чи функцій. Педагогіко-виховний процес це й є якраз засіб цілеспрямованого і програмно вивіреного прищеплення людині більшості здатностей, бо у державі є відповідна форма, що доведена до кожного громадянина. Ця форма – це програма виховного поєднання зусиль на професійно спрямованій платформі загально-освітньої, професійно-технічної і вузівсько-наукової освіти, стажування та перепідготовки особистості. За цими платформами дисципліни і науки є змінними, а *засоби фізичної культури і фізичного виховання постійно присутніми*. Тобто, *засоби фізичної культури і фізичного виховання* впродовж тривалого часу структуруються під процеси а) навчання і послідовного освоєння педагогіко-виховного цільового результату, б) активного відтворення у особистості індивідуального соціально-прагматичного досвіду і, нарешті, в) включення особистості в суспільне життя з використанням накопиченого індивідуального соціально-прагматичного досвіду. Все таке, що оцінюється суспільством як «досвід», може в одну мить зникнути, бо він рухається синхронно у відповідності до циклічно перетворюємих суспільно визнаними умовами, за якими криється суспільний процес визнання якості особистості як виробничої сили суспільства, знання і навички якої підлягають моральному старінню.

Сприйняття термінів «соціалізація» та «управління» у подальшому прив'язується до визначення, що надане у джерелі (О. Авраменко, 2013), де вони поєднуються у ціле «як процес засвоєння соціальних стандартів поведінки, ціннісних орієнтацій, гармонізації взаємозв'язків із новим соціальним середовищем та активного відтворення набутого соціального досвіду у власній діяльності і спілкуванні». Тобто, *особистість, яка наділяється у мережі педагогіко-виховного впливу нормативними рисами*

і особливими уміннями, становиться у підсумку проведення соціалізації по-перше – ще й індивідуальністю, і по-друге – ще й суб'єктом діяльності. Для доведення процесу соціалізації до завершальної стадії, що є споживчою, потрібне обопільне бажання, а саме: бажання особистості до дії – з однієї сторони, а з іншої – збереження до особистості інтересу державного середовища. Тоді, позитивний результат може статися, якщо:

а) вона, особистість, в змозі мобілізувати в собі кумулятивний механізм для засвоєння: а) знання про суспільство, особисте оточення і про себе, б) навичок до практичної діяльності, в) норм, ролей, позицій і ціннісних орієнтацій поведінки, г) умінь до включення в продуктивну діяльність;

б) воно, державне середовище, має політичну волю до мобілізації агенцій та інституцій влади і життєвого забезпечення, серед яких своє місце займають а) родина, б) владні, політичні і соціальні осередки і, нарешті, в) науково-методичні штапти виховної роботи.

Оцінка видів, систем і форм фізичної культури, що виконана в джерелах (Д. Ковальов, 2017; Ю. Полулященко та ін., 2017; Ю. Полулященко та ін., 2019; Ю. Полулященко та ін., 2020), дозволяє звернути увагу на три їхні групи. В ці групи входять:

1) *поєднання загальнооздоровчих вправ.* За рекомендацією дослідників (Н. Гончарова, 2012; S. Savliuk et al., 2020) – це є традиційні та рахуються як загальнорозвиваючі, рухи фізичного характеру. Вони виокремлюються як вправи, що запозичуються з бігу, метання, плавання, стрибків, спортивної ходьби тощо, так і рухи, що притаманні таким видам змагальної діяльності і спорту, якими є аеробіка, гімнастика, фітнес, спортивні ігри тощо;

2) *комплекси медитативно-оздоровчих вправ.* За рекомендацією розробок (Г. Толчева, 2012; А. Толчева, 2015; Ю. Полулященко та ін., 2020) – це системи з хатха-йоги. Такі вправи розвивають, вдосконалюють і зміцнюють особистість за складовими, серед яких: «Асани», «Дхарана», «Дхьяна», «Ніяма», «Пранаяма», «Пратяхара», «Самадхі» і «Яма». За їх фізичним змістом виконання вправ навчить особистість концентруватися на думці для звільнення від матеріального і розосередження свідомості на чомусь іншому. Спустошення свідомості відкриває шлях до відкриття співчуття і прояву поваги до живого, до очищення, до оптимізму, до самодисципліни, до самопізнання, до перетворення психіки та наповнення життя змістом;

3) *поодинокі єдиноборчо-оздоровчі вправи.* За методичною рекомендацією розробок (С. Гончаров & В. Саєнко, 2008; В. Саєнко, 2011; В. Саєнко, 2012) – це виконання будь де деякого кола поодиноких рухових вправ і їх поєднань, запозичених з єдиноборств. Відповідне коло вправ первинно складається у більшості видів єдиноборств, є прийнятними для процесу соціалізації, де має навантаження загально розвиваючого призначення. Тобто, в класичному варіанті їх застосування вони спрямовуються на розвиток ряду відповідних цільово спрямованих

можливостей особистості, що дозволяє удосконалювати здатність до виконання рухів не тільки за їх спортивно-технічним призначенням, а й за їх корисністю як для побуту, так і для виробництва. Наприклад, вправи карате виокремлюються з таких систем, якими є «кіхон», «тамешіварі», «ката» і «куміте».

Висновки. Методичні підходи до соціалізації особистості треба орієнтувати на новітні технології, що змістовно концентрують знання для споживання. Перед державою і її програмно-забезпечувальною системою в галузі соціалізації молоді повстає мета системного проповідання прагматичної корисності, що поверне особистість до творчості у сферах бізнесу, підприємливості та сервісного обслуговування (V. Saienko, 2019). Її здійснення погоджується з принципами організації української школи, в плани якої повертається ідея утвердження засобів козацького виховно-педагогічного впливу, відновлення осередкових взаємин скаутів та пластунів. Перебудова осередків української школи має докорінним чином змінити систему освіти, її конструктивність та її орієнтації на виразність скорочення руху особистості на шляху до об'єктів корисної праці. Загальнонаукова спрямованість на практичну цілісність навчально-педагогічних програм тягне за собою перебудову структури освітніх закладів, осередків та установ, де замість розмаїття нині існуючих повинні залишитися державні загальноосвітні, професійно-освітні, освітньо-робітничі і науково-відтворювальні суб'єкти, в яких повсюдно відтворюються фізичні засоби, системи і практики, що ґрунтуються на загально-розвиваючих фізичних системах, вправах з єдиноборства, йоги та ін.

Перспективи подальших розробок. Передбачається для державних загальноосвітніх, професійно-освітніх, освітньо-робітничих і науково-відтворювальних суб'єктів педагогічної діяльності:

1) розробляти педагогічні проекти, що ґрунтуються на методичній основі структурної перебудови освітньої системи держави і створення доказової бази ефективного їх застосування за змістом вимог, що зосереджуються на обґрунтованих рішеннях корисності, спрямованих на спрощення соціалізації особистості у виробничій, економічній, політичній і соціальній простір;

2) виконувати уточнення і удосконалення щодо соціалізації методик вікового фізичного виховання учнівської молоді та студентства;

3) доводити в середовища фахівців інформацію про доцільність поширення на заняттях суто українських практик з фізичної культури;

4) за завданнями соціалізації продовжувати дослідження психологічного сприйняття суспільством підґрунтя руху особистості, моніторинг та уточнення змісту дії;

5) вносити регулярно до методичних рад держави для затвердження навчально-методичні посібники за зразками, що наведені у джерелах (Г. Саєнко та ін., 2014; В. Саєнко, 2012; Г. Толчева, 2011).

Список використаної літератури

- 1. Авраменко О. О.** Соціалізація особистості як соціально-педагогічна проблема. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_3.
- 2. Алексєєнко Т. Ф.** Соціалізація особистості: можливості й ризики: науково-методичний посібник. Київ: «Педагогічна думка», 2007. 152 с.
- 3. Сучану А.** Своєрідність процесу соціалізації як соціально-педагогічний феномен. *Молодь і ринок*. 2018. № 7. С. 78–83.
- 4. Śliwa S.** Kompetencje profilaktyczne nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej: monografia. Opole: Wyd. Instytut Śląski Sp. z o.o., 2017. 112 s.
- 5. Волобуєва С. О., Саєнко В. Г.** Людина – це суб'єкт соціального розвитку. *Соціально-економічні проблеми перетворення громадянського суспільства: сучасне і майбутнє: зб. наук. праць*. Луганськ: ЛНДІСТВ, 2004. С. 72–78.
- 6. Саєнко В. Г.** Эстетизация детского спорта – путь к совершенству личности. *Вершини творчості: зб. наук. праць*. Луганськ: Вид-во ЛДПУ імені Тараса Шевченка, 1999. С. 80–83.
- 7. Саєнко В. Г.** Двигательные способности – основа воспитания культуры личности. *Олимпийский спорт, физическая культура, здоровье нации в современных условиях: сб. науч. трудов Междунар. науч.-практ. конф.* Луганск: Изд-во ЛНПУ имени Тараса Шевченко, 2004. С. 160–165.
- 8. Толчєва Г. В.** Оцінка психофізіологічного стану студенток з досвідом занять хатха-йогою. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. № 11. С. 128–131. Харків: ХОВНОКУ-ХДАДМ.
- 9. Фурдуй С. Б.** Соціалізація студентської молоді засобами фізичної культури: монографія. Ізмаїл: ІДГУ, Полтава: ПНПУ, 2019. С. 7–43.
- 10. Москаленко В. В.** Соціалізація особистості: монографія. Київ: Фенікс, 2013. 540 с.
- 11. Брігченко І. Г., Ольшанцева Т. О.** Прогнозування тенденцій розвитку ринку освітніх послуг України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнічного університету (економічні науки)*. 2013. № 3(23). С. 146–152. Мелітополь: ТДАУ.
- 12. Дубовой А. В., Саєнко В. Г.** Улучшение психологического состояния личности студентов средствами силовых видов спорта. *Оралдын ғылым жаршысы: науч.-теорет. и практ. журнал. Серия: Педагогические науки. История*. 2013. № 17 (65). С. 114–118. Уральск: ЖШС «Уралнаучкнига».
- 13. Дубовой О. В., Саєнко В. Г.** Збереження здоров'я студентської молоді – запорука ефективного розвитку держави. *Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2013: materialy IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji*. Vol. 25. Medycyna. Przemysł: Nauka i studia, 2013. S. 17–22.
- 14. Толчєва А. В.** Становление йоги как учебной дисциплины в образовательных заведениях и проблемы оптимальной организации занятий. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 17 (204). Ч. II. С. 217–223.
- 15. Дембицька Н. М., Лавренко О. В., Мельничук Т. І., Зубіашвілі І. К.** Соціально-психологічне забезпечення економічної соціалізації школярів:

від традицій до креативу. *Зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. 2018. С. 21–25. **16. Мирдиянова Б. М.** Социализация как педагогическое явление. *Фундаментальные исследования*. 2005. № 3. С. 87–88. **17. Саенко В. Г.** Эвристический механизм вхождения сервисного бизнеса в рынок Украины. *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: зб. матер. Всеукраїн. наук.-практ. конф.* Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. С. 224–227. **18. Бритченко И. Г., Саенко В. Г.** Бизнес в Украине: социально-экономические процессы ориентирования на внешнеэкономические связи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: наукове періодичне видання. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 10. Ч. 1. С. 64–70. **19. Саенко В., Саенко Г.** Метод распознавания, описания и формализации фрактальных систем бизнеса. *Стратегічний розвиток організації, міст та регіонів: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф.* Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2017. С. 186–189. **20. Закон України** «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 р. № 3808-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. **21. Концепція** Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рр. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1669-р. від 23.12.2020 р. **22. Горова З. М., Косенко В. В., Чайка Н. А.** Технології соціальної педагогіки та соціальної роботи: науководопоміжний бібліографічний покажчик. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. 204 с. **23. Аверьянова Г. М., Домбицька Н. М., Москаленко В. В.** Особливості соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства: монографія. Київ: «ППП», 2005. 307 с. **24. Андреева Г. М.** Социальная психология: учебник. Москва: Аспект-пресс, 1980. 376 с. **25. Борисова Л. Г.** Подросток в бизнесе: социализация или девиация? *Социологические исследования*. 2001. № 9. С. 68–76. **26. Ковальов Д. О., Бичков О. М., Полулященко Ю. М., Саенко В. Г., Бичкова О. Ю.** Тренувальна програма підготовки студентів-пауерліфтерів до перших змагань. *Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: матер. V Всеукраїн. електрон. конф.* Київ: НУФВСУ, 2017. С. 27–29. **27. Полулященко Ю. М., Саенко В. Г., Шунькин О. О., Ковальов Д. О.** Досягнення сфери фізичної культури і спорту Луганської області у 2016 році. *Молодь та олімпійський рух: Зб. тез допов. X Міжнар. конф.* Київ: НУФВСУ, 2017. С. 299–300. **28. Полулященко Ю. М., Толчева Г. В., Саенко В. Г.** Логістика підготовки учителя з фізичної культури до формування патріотичних цінностей у молоді. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 67. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 209–213. **29. Полулященко Ю. М., Саенко В. Г., Толчева Г. В., Śliwa S.** Педагогічні засоби фізичного виховання та оздоровчих систем й практик в сучасному застосуванні.

Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). 2020. №1 (332). С. 177–193. **30. Гончарова Н.,** Денисова Л., Усиченко В. Використання сучасних інформаційних технологій у сфері оздоровчого фітнесу. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві.* 2012. № 2. С. 163–167. **31. Savliuk S.,** Kashuba V., Romanova V., Afanasiev S., Goncharova N., Grygus I., Gotowski R., Vypasniak I., Panchuk A. Implementation of the Algorithm for Corrective and Preventive Measures in the Process of Adaptive Physical Education of Pupils with Special Needs. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ.* 2020. №20 (1). Р. 4–11. **32. Толчєва Г. В.** Метафізичні основи хатха-йоги як системи і практики. *Економічний універсум: метафізика пізнання.* Ч. 1. Бердянськ: БДПУ, 2012. С. 73–76. **33. Толчєва А. В.** Популярность известных видов йоги среди населения различных стран мира. *Физическое воспитание, спорт, физическая реабилитация и рекреация: проблемы и перспективы развития.* Красноярск: Сиб. гос. аэрокосмич. ун-т, 2015. С. 134–138. **34. Гончаров С. М.,** Саєнко В. Г. Тактика поединка в тхэквондо. *Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та валеології: зб. наук. праць I Всеукраїн. наук.-практ. конф.* Кременчук: КДПУ, 2008. С. 83–89. **35. Саєнко В. Г.** Морально-етичні засади підготовки спортсменів в кіокушинкай карате: монографія. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: СПД Резніков В. С., 2011. 356 с. **36. Саєнко В. Г.** Програма побудови тренувального процесу в кіокушинкай карате для спортсменів етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей: метод. рек. для тренерів та спортсменів високої кваліфікації; Українська асоціація карате кіокушинкайкан; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: СПД Резніков В. С., 2012. 84 с. **37. Saienko V.** Relationship processes in business: monograph. Opole: Publishing house of the Academy of management and administration in Opole, 2019. 160 p. **38. Саєнко Г. В.,** Саєнко В. Г., Саєнко В. Г. Формування мислення і розвинення енергії викладача з економіки: поглиблення накопичення: монографія; Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ-Луганськ: БДПУ; СПД Резніков В. С., 2014. 543 с. **39. Саєнко В. Г.** Спортивно-педагогічне вдосконалювання зі східних єдиноборств: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фізичного виховання і спорту; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 432 с. **40. Толчєва Г. В.** Програма занять з хатха-йоги для студенток початкового рівня підготовленості: метод. реком. для організації самост. позаауд. роботи з фіз. вих. студ. вищ. навч. закл.; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 69 с.

References

- 1. Avramenko, O. O.** (2013). Sotsializatsiia osobystosti yak sotsialno-pedahohichna problema [Socialization of the individual as a socio-pedagogical problem]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine*, 5. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_3 [in Ukrainian].
- 2. Aliksieienko, T. F.** (2007). Sotsializatsiia osobystosti: mozhlyvosti y ryzyky [Socialization of the individual: opportunities and risks]. Kyiv: «Pedahohichna dumka» [in Ukrainian].
- 3. Suchanu, A.** (2018). Svoieridnist protsesu sotsializatsii yak sotsialno-pedahohichnyi fenomen [Peculiarity of the process of socialization as a socio-pedagogical phenomenon]. *Molod i rynok – Youth and the market*, 7 [in Ukrainian].
- 4. Śliwa, S.** (2017). Kompetencje profilaktyczne nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Opole: Wyd. Instytut Śląski Sp. z o.o. [in Polish].
- 5. Volobuieva, S. O., & Saienko, V. H.** (2004). Liudyna – tse subiekt sotsialnoho rozvytku [Man is a subject of social development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy peretvorennia hromadianskoho suspilstva: suchasne i maibutnie: zb. nauk. prats – Socio-economic problems of civil society transformation: present and future: a collection of scientific papers*. Luhansk: LNDISTV [in Ukrainian].
- 6. Saenko, V. G.** (1999). Jestetizacija detskogo sporta – put' k sovershenstvu lichnosti [Aestheticization of children's sports is a way to personal perfection]. *Vershini tvorchosti: zb. nauk. prac' – Peaks of creativity: a collection of scientific works*. (Pp. 80-83). Luhansk: Vyd-vo LDPU imeni Tarasa Shevchenka [in Russian].
- 7. Saenko, V. G.** (2004). Dvigatel'nye sposobnosti – osnova vospitaniya kul'tury lichnosti. *Olimpijskij sport, fizicheskaja kul'tura, zdorov'e natsii v sovremennyh uslovijah: sb. nauch. trudov Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. – Olympic sports, physical culture, health of the nation in modern conditions: collection of scientific papers of the international scientific and practical conference*. (Pp. 160-165). Lugansk: Izd-vo LNPU imeni Tarasa Shevchenko [in Russian].
- 8. Tolchieva, H. V.** (2011). Otsinka psykhofiziologichnoho stanu studentok z dosvidom zaniat khatkha-yohoiu [Assessment of the psychophysiological state of students with experience in hatha yoga]. *Pedahohika, psykhologhiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 11, 128-131 [in Ukrainian].
- 9. Furdui, S. B.** (2019). Sotsializatsiia studentskoi molodi zasobamy fizychnoi kultury [Socialization of student youth by means of physical culture]. (Pp. 7-43). Izmail: IDHU, Poltava: PNPU [in Ukrainian].
- 10. Moskalenko, V. V.** (2013). Sotsializatsiia osobystosti [Socialization of personality]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
- 11. Britchenko, I. H., & Olshantseva, T. O.** (2013). Prohnozuvannia tendentsii rozvytku rynku osvityukh posluh Ukrainy [Forecasting trends in the market of educational services in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnichnoho universytetu (ekonomichni nauky) – Collection of scientific works of the Tavriya State Agrotechnical*

University (economic sciences), 3 (23), 146-152. Melitopol: TDAU [in Ukrainian].

12. Dubovoj, A. V., & Saenko, V. G. (2013). Uluchshenie psihologicheskogo sostoyaniya lichnosti studentov sredstvami silovyh vidov sporta [Improving the psychological state of the personality of students by means of power sports]. *Oraldyn fylym zharshysy: nauch.-teoret. i prakt. zhurnal. Seriya: Pedagogicheskie nauki. Istoriya – Oraldyn fylym zarshysy: scientific-theoretical and practical journal. Series: Pedagogical sciences. History*, 17 (65), 114-118. Ural'sk: ZHSHS «Uralnauchkniga» [in Russian].

13. Dubovoi, O. V., & Saienko, V. H. (2013). Zberezhennia zdorovia studentskoi molodi – zaporuka efektyvnoho rozvytku derzhavy [Preserving the health of student youth is the key to the effective development of the state]. *Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2013: materialy IX Miedzynarodowej naukow-praktycznej konferencji*. Vol. 25. Medycyna. (Pp. 17-22). Przemysl: Nauka i studia [in Ukrainian].

14. Tolcheva, A. V. (2010). Stanovlenie jogi kak uchebnoj discipliny v obrazovatel'nyh zavedenijah i problemy optimal'noj organizacii zanjatij [Formation of yoga as an academic discipline in educational institutions and problems of optimal organization of classes]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University*, 17 (204), II, 217-223 [in Russian].

15. Dembytska, N. M., Lavrenko, O. V., Melnychuk, T. I., & Zubiashvili, I. K. (2018). Sotsialno-psykholohichne zabezpechennia ekonomichnoi sotsializatsii shkoliariv: vid tradytsii do kreatyvu [Socio-psychological support of economic socialization of schoolchildren: from traditions to creativity]. *Zb. nauk. prats Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuks NAPN Ukrainy – Collection of scientific works of the Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine named after G. S. Kostyuk*. (Pp. 21-25) [in Ukrainian].

16. Mirdijanova, B. M. (2005). Socializacija kak pedagogicheskoe javlenie [Socialization as a pedagogical phenomenon]. *Fundamental'nye issledovanija – Basic research*, 3, 87-88 [in Russian].

17. Saenko, V. G. (2016). Evristicheskij mekhanizm vhozheniya servisnogo biznesa v rynek Ukrainy [Heuristic mechanism for the entry of service business into the Ukrainian market]. *Transformatsiia natsionalnoi modeli finansovo-kredytnykh vidnosyn: vyklyky hlobalizatsii ta rehionalni aspekty – Transformation of the national model of financial and credit relations*. (Pp. 224-227). Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU «Hoverla» [in Russian].

18. Britchenko, I. G., & Saenko, V. G. (2016). Biznes v Ukraine: social'no-ekonomicheskie processy orientirovaniya na vneshneekonomicheskie svyazi [Business in Ukraine: Socio-Economic Processes of Orientation to Foreign Economic Relations]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 10, 1, 64-70 [in Russian].

19. Saenko, V., & Saenko, G. (2017). Metod raspoznavaniya, opisaniya i formalizacii fraktal'nyh sistem biznesa [Method of recognition, description and formalization of fractal business systems].

Stratehichnyi rozvytok orhanizatsii, mist ta rehioniv – Strategic development of the organization, cities and regions (Pp. 186-189). Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU «Hoverla» [in Russian]. **20. Zakon** Ukrainy «Pro fizychnu kulturu i sport» vid 24.12.1993 r. № 3808-XII [*Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» of 24.12.1993 № 3808-XII*]. (1994). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 14 [in Ukrainian]. **21. Kontseptsiiia** Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy «Molod Ukrainy» na 2021-2025 rr. Skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1669-r. vid 23.12.2020 r. [The concept of the State target social program «Youth of Ukraine» for 2021-2025. Approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1669-r. from 23.12.2020]. (2020). [in Ukrainian]. **22. Horova, Z. M.,** Kosenko, V. V., & Chaika, N. A. (2009). *Tekhnolohii sotsialnoi pedahohiky ta sotsialnoi roboty: naukovodopomizhnyi bibliohrafichnyi pokazhchyk* [Technologies of social pedagogy and social work: scientific auxiliary bibliographic index]. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka [in Ukrainian]. **23. Averianova, H. M.,** Dombytska, N. M., & Moskalenko, V. V. (2005). *Osoblyvosti sotsializatsii molodi v umovakh transformatsii suspilstva* [Features of youth socialization in the conditions of society transformation]. Kyiv: «PPP» [in Ukrainian]. **24. Andreeva, G. M.** (1980). *Social'naya psihologiya* [Social psychology]. Moscow: Aspekt-press [in Russian]. **25. Borisova, L. G.** (2001). *Podrostok v biznese: socializaciya ili deviaciya?* [Teenager in business: socialization or deviation?]. *Sociologicheskie issledovaniya – Sociological research*, 9, 68-76 [in Russian]. **26. Kovalov, D. O.,** Bychkov, O. M., Poluliashchenko, Yu. M., Saienko, V. G., & Bychkova, O. Yu. (2017). *Trenuvalna prohrama pidhotovky studentiv-pauerlifteriv do pershykh zmahan* [Training program to prepare powerlifter students for the first competitions]. *Suchasni biomekhanichni ta informatsiini tekhnolohii u fizychnomu vykhovanni i sporti – Modern biomechanical and information technologies in physical education and sports*. (Pp. 27-29). Kyiv: NUFVSU [in Ukrainian]. **27. Poluliashchenko, Yu. M.,** Saienko, V. H., Shunkyn, O. O., & Kovalov, D. O. (2017). *Dosiahnennia sfery fizychnoi kultury i sportu Luhanskoi oblasti u 2016 rotsi* [Achievements in the field of physical culture and sports of Luhansk region in 2016]. *Molod ta olimpiiskyi rukh – Youth and the Olympic movement*. (Pp. 299-300). Kyiv: NUFVSU [in Ukrainian]. **28. Poluliashchenko, Yu. M.,** Tolchieva, H. V., & Saienko, V. H. (2019). *Lohistyka pidhotovky uchytelia z fizychnoi kultury do formuvannia patriotychnykh tsinnosti u molodi* [Logistics of physical education teacher training for the formation of patriotic values in youth]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects*, 67, 209-213. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian]. **29. Poluliashchenko, Yu. M.,** Saienko, V. H., Tolchieva, G. H., & Śliwa, S. (2020). *Pedahohichni zasoby fizychnoho vykhovannia ta ozdorovchykh*

system y praktyk v suchasnomu zastosuvanni [Pedagogical means of physical education and health systems and practices in modern application]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka (pedagogichni nauky) – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Luhansk (pedagogical sciences)*, 1 (332), 177-193 [in Ukrainian].

30. Honcharova, N., Denysova, L. & Usychenko, V. (2012). Vykorystannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii u sferi ozdorovchoho fitnesu [Use of modern information technologies in the field of health fitness]. *Fizychnye vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi – Physical education, sports and health culture in modern society*, 2, 163-167 [in Ukrainian].

31. Savliuk S., Kashuba V., Romanova V., Afanasiev S., Goncharova N., Grygus I., Gotowski R., Vypasniak I., & Panchuk A. (2020). Implementation of the Algorithm for Corrective and Preventive Measures in the Process of Adaptive Physical Education of Pupils with Special Needs. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 20 (1), 4-11 [in English].

32. Tolchieva, H. V. (2012). Metafizychni osnovy khatkha-yohy yak systemy i praktyky [Metaphysical foundations of hatha yoga as a system and practice]. *Ekonomichnyi universum: metafizyka piznannia – The economic universe: the metaphysics of cognition*. (Vols. 1), (Pp. 73-76). Berdiansk: BDPU [in Ukrainian].

33. Tolcheva, A. V. (2015). Populyarnost' izvestnykh vidov jogi sredi naseleniya razlichnykh stran mira [The popularity of well-known types of yoga among the population of different countries of the world]. *Fizicheskoe vospitanie, sport, fizicheskaya rehabilitaciya i rekreaciya: problemy i perspektivy razvitiya – Physical education, sports, physical rehabilitation and recreation: problems and development prospects*. (Pp. 134-138). Krasnoyarsk: Sib. gos. aerokosmich. un-t [in Russian].

34. Goncharov, S. M., & Saenko, V. G. (2008). Taktika poedinka v thjekvondo [Taekwondo fight tactics]. *Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia, sportu ta valeolohii – Current issues of physical education, sports and valeology*. (Pp. 83-89). Kremenichuk: KDPU [in Russian].

35. Saienko, V. H. (2011). Moralno-etychni zasady pidhotovky sportsmeniv v kiokushynkai karate [Moral and ethical principles of training athletes in kyokushin karate]. Luhansk: SPD Rieznikov V. S. [in Ukrainian].

36. Saienko, V. H. (2012). Prohrama pobudovy trenuvalnoho protsesu v kiokushynkai karate dlia sportsmeniv etapu maksimalnoi realizatsii indyvidualnykh mozhlyvostei [Kyokushin karate training process program for athletes of the stage of maximum realization of individual opportunities]. Luhansk: SPD Rieznikov V. S. [in Ukrainian].

37. Saienko, V. (2019). Relationship processes in business: monograph. Opole: Publishing house of the Academy of management and administration in Opole [in English].

38. Saienko, H. V., Saienko, V. H., & Saienko, V. H. (2014). Formuvannia myslennia i rozvynennia enerhii vykladacha z ekonomiky: pohlyblennia nakopychennia [Formation of thinking and development of energy of the teacher on economy: deepening of accumulation]. Berdiansk-Luhansk: BDPU; SPD Rieznikov V. S. [in Ukrainian].

39. Saienko, V. H. (2012). Sportyvno-pedahohichne

vdoskonaliuvannia zi skhidnykh yedynoborstv [Sports and pedagogical improvement in martial arts]. Luhansk: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka» [in Ukrainian]. **40. Tolchieva, H. V.** (2011). Prohrama zaniat z khatkha-yohy dlia studentok pochatkovoho rivnia pidhotovlenosti [Hatha yoga program for entry-level students]. Luhansk: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka» [in Ukrainian].

Толчева Г. В., Саєнко В. Г., Śliwa S. Управління процесами педагогічної соціалізації особистості на засадах фізичної культури

В статті висвітлюється загальні та функціональні питання соціалізації особистості в навчально-виховних закладах і структурах освіти держави.

Об'єднуються засоби управління напрямами набуття молоддю знання про оточення, потенційно корисних навичок щодо здійснення суспільно корисної діяльності, освоєння норм і ціннісних орієнтацій поведінки, потенційних можливостей включення індивіда у взаємодію.

Звертається увага педагогічних фахівців на існування змін в процесах виховання, навчання і соціалізації людини та їх наближення один до одного, що пояснюється впливом ринкових зв'язків, індивідуалізації відносин і впровадження принципів педагогічного менеджменту та соціалізації.

Для поліпшення стану справ інструментарій розвитку і соціалізації особистості повинний спиратися на програму молодіжної політики. Її рух рекомендується здійснювати в мережі бенефісів молодіжних стартапів та обміну досвідом між регіонами, осередків скаутів, пластунів та лабораторій юнацьких ініціатив при молодіжних центрах, зв'язаної новітніми технологіями, що розробляються в оновленій управлінській системі державних загальноосвітніх, професійно-освітніх, освітньо-робітничих і науково-відтворювальних осередків, адаптованих до ринкового попиту.

Рекомендується продовжити моніторинг психологічного сприйняття підґрунтя процесу соціалізації за розмаїттям провідних її форм і характеристик.

Ключові слова: соціалізація, особистість, педагогіко-виховна система, фізична культура, засоби виховання, єдиноборство, йога, медитація, моніторинг, управління.

Толчева А. В., Саєнко В. Г., Śliwa S. Управление процессами педагогической социализации личности на условиях физической культуры

В статье освещаются общие и функциональные вопросы социализации личности в учебно-воспитательных заведениях и структурах образования государства.

Объединяются средства управления направлениями приобретения молодежью знаний об окружении и потенциально полезных навыков

относительно осуществления общественно-полезной деятельности, освоения норм и ценностных ориентаций поведения, потенциальных возможностей включения индивида во взаимодействие.

Обращается внимание педагогических специалистов на существование изменений в процессах воспитания, обучения и социализации человека и их сближения, что объясняется влиянием рыночных связей, индивидуализации отношений и введения в обращение принципов педагогического менеджмента и социализации.

Для улучшения состояния дел инструментарий развития и социализации личности должен опираться на программу молодежной политики. Ее движение рекомендуется осуществлять в сети бенефисов молодежных стартапов, обмена опытом между регионами, ячеек скаутов и пластунов, лабораторий юношеских инициатив при молодежных центрах, связанной новейшими технологиями, разрабатываемых в обновленной управленческой системе государственных общеобразовательных, профессионально образовательных, образовательно-рабочих и научно-воспроизводственных ячеек, адаптированных к рыночному спросу.

Рекомендуется продолжить мониторинг психологического восприятия процесса социализации по совокупностям ее форм и характеристик.

Ключевые слова: социализация, личность, педагогико-воспитательная система, физическая культура, средства воспитания, единоборство, йога, медитация, мониторинг, управление.

Tolchieva H., Saienko V., Śliwa S. Management of the Processes of Pedagogical Socialization of a Personality on the Basis of Physical Culture

The article highlights the general and functional issues of socialization of the individual in educational institutions and educational structures of the state.

The means of managing the directions of the acquisition of knowledge about the environment by young people and potentially useful skills in relation to the implementation of socially useful activities, the development of norms and value orientations of behavior, the potential opportunities for the inclusion of an individual in interaction are combined.

The attention of pedagogical specialists is drawn to the existence of changes in the processes of upbringing, training and socialization of a person and their convergence, which is explained by the influence of market relations, individualization of relations and the introduction into circulation of the principles of pedagogical management and socialization.

To improve the state of affairs, the tools for the development and socialization of the individual should be based on the program of youth policy. Its movement is recommended to be carried out in the network of benefit performances of youth startups, exchange of experience between regions, cells of scouts and scouts, laboratories of youth initiatives at youth centers,

connected with the latest technologies, developed in the updated management system of state general education, vocational education, educational workers and scientific reproduction cells adapted to market demand.

It is recommended to continue monitoring the psychological perception of the socialization process in terms of the totality of its forms and characteristics.

Key words: socialization, personality, pedagogical and educational system, physical culture, means of education, single combat, yoga, meditation, monitoring, management.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2021 р.

Прийнято до друку 30.04.2021 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.